

EDITORIAL

Mag-andam nga atuhan an panlimbong ni Duterte ha eleksyon

Kinahanglan hugot nga magkaurusa ngan mangandam an hiluag nga masa han katawhan Pilipino, ngatanan han ira patriyotiko ngan demokratiko nga pwera, pulitikal nga oposisyon ngan iba pa nga sektor agud atuhan an iskema han pasista nga rehimen Duterte nga limbungan an tikaapike nga eleksyon.

Kinahanglan limbungan ni Duterte an tiarabot nga eleksyon tungod kay waray tsansa nga magdagug an mas damo ha mga kandidato niya ha pagkasenador ha Hugpong ng Pagbabago ngan PDP-Laban ha usa nga patas nga eleksyon. Tatsado na hira tungod ha pagin ahente ngan niyutiyo ni Duterte, ngan tungod kay kilalado hira ha kurapsyon, duguon nga rekord ha tinagdamo nga pagpatay ngan balaud militar, kadabi ha ilegal nga baligayay han druga ngan pagtraydor ha patrimoniya ngan soberaniya han

nasud.

Ginkukunsidera han magkalain-lain nga sektor an tikaapike nga eleksyon komo higayon nga igpagawas an araba han katawhan kontra ha rehimen Duterte ngan dugang nga nataran agud atuhan ngan patsalikon an tiraniko nga rehimen.

Ginseseguro ni Duterte nga pabor ha iya an resulta han tikaapike nga eleksyon agud makontrol an Senado, ngan ha sugad makontrol an ngatanan nga sanga han reaksyunaryo nga gubyerno. Ha naglabay,

"Atuhan..." sundan ha paypay 2

PDT han AFP, ginhampak han BHB ha Samar

GINHAMPAN MGA yunit han Bagong Hukbong Bayan (BHB) ha Samar an abusado nga mga yunit han Armed Forces of the Philippines nga nagtatago ha likod han kuntaloy "community organizing for peace and development" o COPD ha magkalain-lain nga baryo ha isla.

Baton ini han BHB ha damo nga reklamo han mga parag-uma kontra ha nasering nga mga yunit-militar. Kalakip ha ira mga krimen an arbitraryo nga pagrekisa ha mga balay han mga residente, panhulga ngan malisyoso nga pagsumpay ha mga sibilyan ha BHB ngan pagkampo ha butnga han kabablayan.

Gin-ambus han BHB-Western Samar an usa nga "peace and development team" (PDT) han

"PDT..." sundan ha paypay 3

"Atuhan...", *tikang ha paypay 1*

nagin ulang an Senado ha iya gindinuso nga larang nga bag-uhon an konstitusyon para ha buwa nga pederalismo nga pantahub ha iya plano nga diktadura nga magpapahilawig han iya burukrata kapitalista nga paghahadi.

Agud pagawson nga nangunguna an iya mga kandidato ha eleksyon, gin-gamit han mga kampanyador ni Duterte an mga buwa nga sarbey ngan ginbabaha an radyo, telebisyon, mga dyaryo ngan internet han mga patalastas ngan mga

bayaran nga impluwensyador. Ha atentar nga paluyahon an ira mga pangontra, *Red-tagging* ngan buwa nga *narcolist* naman an gin-gamit niya kontra ha mga oposisyon. Igin-deploy han rehimen an mga pwersa militar ngan pulis ha bug-os nga nasud ngan butad nga nagkakampanya kontra ha mga pwersa nga kontra-Duterte ha Mindanao ngan mga ginbansagan nga mga "hotspot." Katin ni Duterte an Commission on Elections ngan an sikreto ngan diri talwas nga elektroniko nga sistema han pag-i-

hap han botos. Gintanggalan hini han otoridad an mga tagbantay ha eleksyon. Tungod hini, seguridad nga magigin usa ha pinakama-hugaw ha kasaysayan han nasud

an tiarabot nga eleksyon.

An hiluagan nga panlimbong nga pabor ha mga kandidato ni Duterte seguridad nga magpapabuto han hiluagan nga kangalas ngan protesta han katawhan.

Dugang nga napabor an kamutangan agud humiluag, kumusog ngan dugang nga magin maisog an nagkakaurusa nga prente han magkalain-lain nga pwersa nga kontratiraniya para ha pag-ato ngan pagpatalsik kan Duterte.

Samtang nangangandam ha panlimbong hi Duterte, kinahanglan liwat andam ini nga mga pwersa nga aghaton an pinakadamo nga posible nga grupo ngan indibidwal agud bumulig nga ibuksas ngan kontrahon an panlimbong, dugang ha mga landaw nga isyu kontra kan Duterte sugad han diri maeksplikar nga karikuhan, ambisyon nga magin diktador, pamumuno ngan kadabi ha druga, tinagdamo nga panmaginay, pagtalapas ha tawhanon nga katungod ngan brutalidad ha todo nga gerra, pagsurender ha China ngan paglinuhod ha militar han US, ngan iba pa.

Waray wantas an gamit ni Duterte ha pagsumpay ha rebolusyonaryo nga kagiusan, panhulga ngan panarhug, panaad han reporma, pulitikal nga akomodasyon ngan panguwat agud paluyahon an determinasyon han katawhan ngan buhagon an magkalain-lain nga pwersa nga nakahan-ay kontra ha iya tiraniya ngan iskema para ha pagtukod han diktadura. Kinahanglan hira mas hugot nga magkaurusa agud ungbawan an mga taktika ni Duterte nga buhagon an mga pwersa nga oposisyon.

Kinahanglan magpakita hira han nagkakaurusa nga panindugan agud tagan-inspirasyon ngan pakusgon an hunahuna han katawhan Pilipino agud tinagdamo nga gumios ngan tumindog. Ha pagpakita han hiluag nga pagkaurusa, mahihimo nira nga aghaton an mas disente nga mga elemento ha burukrasya, militar ngan pulis agud suportahan an pakigbisog kontra ha rehimen Duterte ngan aghaton an iya imperyalista nga amo nga bul-iwan hiya agud diri mahilakip an ira

"Atuhan...", *sundan ha paypay 3*

ANG Bayan

Bolyum L Ihap 9 | Mayo 7, 2019

Igin-gagawas an *Ang Bayan* ha yinaknan nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray ngan Ingles.

Nakarawat an *Ang Bayan* han mga kontribusyon ha porma han mga artikulo ngan balita. Gin-aaghat liwat an mga mambarasa nga magpaabot han mga suson ngan rekomendasyon ha ikauuswag han aton mantalaan.

 [instagram.com/progressiveviews](https://www.instagram.com/progressiveviews)

 [@prwc_info](https://twitter.com/prwc_info)

 [fb.com/groups/prwcnewsroomv2](https://www.facebook.com/groups/prwcnewsroomv2)

 cppinformationbureau@gmail.com

Gin-uunod

Editorial: Mag-andam nga atuhan an panlimbong ni Duterte ha eleksyon	1
PDT, gin-atake han BHB ha Samar	1
Buwa nga ladawan han kontra-insurhensiya	4
PEZA ngan TESDA, gin-gagamit han AFP	5
Mga berdugo han Compostela Valley	6
Bata, patay ha binuto nga granada	7
Pintas han kakurian, gintatahuban	8
Duterte, hulga ha talwas nga midya	9
<i>Writ of amparo, habeas data</i> , igin-gawas	9
Depensahan an Pantaron	10
Ika-35 nga Adlaw han Cordillera	10
Isan-isabay ha pagpapadamo han armas	11
Gaza, utro nga ginbomba han Israel	11
Kudeta kontra kan Maduro, pakyas	11

An *Ang Bayan* igin-gagawas duha kabeses kada bulan han Komite Sentral han Partido Komunista ng Pilipinas

istratehiko nga interes ha namamangpangan niya nga pagbagsak.

An tikagrabe nga krisis ilarum han rehimen Duterte nagpapaluya ha bug-os nga naghahadi nga sistema. Nalandaw an pagkadunot han bug-os nga bagakolonyal ngan bagapyudal nga sistema, kalakip an reaksyunaryo nga eleksyon komo dunot nga isan-isabay han mga naghahadi nga klase. Kinahanglan padayon nga pukawon, organisahon ngan pagiuson han mga nasyunal demokratiko nga pwersa an katawhan Pilipino, labina an mga trabahador ngan paraguma, ngan iba pa nga demokratiko nga sektor.

Kinahanglan bug-os nga kusog nga ipasulong han mga panmasa nga organisasyon, alyansa ngan *party-list* nga grupo an mga kontra-imperyalista, kontrapyudal ngan kontrapasista nga panmasa nga pakigbisog ngan bumulig ha dugang nga pagpakusog han nagkakaurusa nga prente han katawhan kontra ha pasista nga rehimen Duterte.

Kinahanglan maglansar an Bagong Hukbong Bayan han mga taktikal nga opensiba kontra ha pasista nga mga yunit militar, labina adton aada ha likod han mga grabe nga pangabuso, mga yunit nga nagsasakop ha mga komunidad nga nagtago ha mga "peace and development" nga operasyon, kalakip an mga igindeploy ni Duterte ha bug-os nga nasud agud limbungan an tidaraon nga eleksyon.

Kinahanglan padayon nira nga ipasulong an rebolusyunaryo nga armado nga pakig-away ngan singabuton an sitwasyon agud ipatuman an hiluagan ngan mapintas nga ginerilya nga pakiggerra ngan padayon nga ipasulong an gerra han katawhan. AB

46th IB giutan han mga brangay han Beri ngan Buluan ha Calbiga hadton Abril 23, alas 3:40 han aga. Unom nga sundalo an namatay ha gilayon samtang siyam an nasamaran. Usa nga K3 *light machine gun*, usa nga riple nga R4 ngan usa nga pistola an nakumpiska han BHB ha ambus.

Ha Northern Samar, duha nga operasyon nga haras an iginlansar han BHB kontra ha PDT han 20th IB nga nagkakampo ha sakob han mga komunidad han Las Navas.

Hadton Abril 16, usa nga sundalo an napatay ngan usa an nasamaran han pabuthan hira han BHB ha Barangay Quirino, Las Navas. Kadungan hini, ginpabuthan liwat an mga sundalo nga nagkakampo ha Barangay San Francisco ha nasering nga bungto. Usa pa nga sundalo an nasamaran. Duha naman nga sundalo an napatay ha ginpatuman nga ispesyal nga operasyon hadton Abril 17 ha Barangay Catoto-ogan kun diin duha nga .45 nga pistola an nakumpiska han BHB. Dabi ini nga mga PDT ha iligal nga mga aktibidad ha baryo sugad han huygo.

Panay. Usa nga M16 ngan usa nga pistola an nakumpiska han BHB-Southern Panay han atakihon hini an *out-post* han pulis ha bawnderi han Alimodian-Leon-San Miguel ha Iloilo hadton Abril 27, alas-4:45 han kulop.

North Cotabato. Duha nga sundalo an patay ha duha nga magkasunod nga operasyon haras nga ginpatuman han usa nga yunit han BHB-Mt. Apo Subregional Command kontra ha mga elemento han 19th IB nga nag-ooperasyon ha Barangay Badiangon, Arakan hadton Abril 23. Ha kalisang han mga sundalo, paturapak hira nga nagpinabuto han ira mga pusil ngan naigo an ira kaupod nga elemento han CAFGU. Agud tahuban an ira kapalpakan, ginpagawas han militar nga "nahilapid nga sibilyan" an nasering nga CAFGU. Usa kaoras kahuman hini, 14 kabeses nga nanganyon ngan nantomba tikang ha kahanginan an 19th IB hirani ha mga umhanan ngan komunidad han paraguma. Tungod hini, napiritan mag-ebakwet an pira kagatos nga residente han Badiangon ngan

kahigrani nga mga barangay.

Compostela Valley. Tulo nga tropa han 71st IB an namatay ngan damo pa an nasamaran ha operasyon nga demolisyon han BHB-ComVal-Davao Gulf Subregional Command ha Barangay Cabuyuan, Mabini hadton Abril 24, alas-9:45 han aga. An 71st IB lanong ha pagpatay han mga bata, brutalidad ngan pagtamas-tamas ha mga Pula nga mangaraway. (*Kitaon an kasumpay nga balita ha paypay 6.*) Kahuman han operasyon, dagmit gihapon nga nagpauran han bomba ngan nanganyon an 71st IB ha lugar.

Quezon. Duha nga sundalo han 80th IB an patay ha duha nga magkabulag nga operasyon haras han BHB-Quezon hadton Abril 18 ngan Abril 19 ha Barangay Umiray, Gen. Nakar. Ini an urhi ha serye han mga opensiba han BHB ha lugar nga nagresulta ha mga kaswalti han AFP ha kada agway han mga yunit hini ha mga Pula nga mangaraway tikang Pebrero. Ginpasarang naman han AFP nga nagkaada engkwentro giutan han mga yunit hini ngan BHB ha Canaway, Gen. Nakar hadton Mayo 1. Waray sugad nga engkwentro ngan diri liwat tinuod an ginpahayag han AFP nga nareyd nira an usa nga kampo han BHB ha lugar.

Mindoro. Gin-isnapp han BHB-Mindoro an nag-ooperasyon nga tropa han 203rd IBde nga nag-operasyon ha San Jose, Occidental Mindoro hadton Abril 29. Sugad liwat, ginpagawas han AFP nga may nareyd hira nga kampo han BHB ha lugar. Hugot ini nga ginpanhimuwa han mga Pula nga mangaraway. AB

Buwa nga ladawan han suporta ha kontra-insurhensiya nga kampanya han AFP

Ha naglabay nga pira kabulan, ginpadalagan han Armed Forces of the Philippines (AFP) an usa nga pakirit-an ha midya agud maghimo han buwa nga ladawan han "suporta" para ha National Internal Security Plan o Oplan Kapayapaan nga gerra hin panmuypoy han rehimen Duterte. Gamit an poder han *de facto* nga balaud militar, gin-obligar han AFP an pira nga upisyal han mga lokal nga yunit han gubyrno nga maggawas han mga resolusyon nga nagdedeklara nga "persona non grata" (o mga tawo nga diri maku-rukarawat) an Partido, an BHB ngan mga ginbansagan nga "walhon nga grupo."

Buwa. Agsub an ngarahab ha midya han mga tawuhan han AFP nga ini kuno nga mga resolusyon ebidensya han "nagkakaurusa nga kagiusan han suporta" kontra ha PKP ngan BHB. Tikang Oktubre han nakalabay nga tuig, naggawas an AFP han mga pahayag ha midya nga iginpublikar han ahensya ha pagbalita han Malacanang. Basar hini nga mga pahayag, mayda kuno diri malahos ha 50 nga barangay, 15 nga bungto ngan 15 nga prubinsya an nagpagawas han sugad nga mga deklarasyon.

Ini ngatanan nga mga lugar waray pa ha 0.12% han kabug-usan nga ihap han barangay ha bug-os nga nasud. Ada la ini ha 0.35% han ngatanan nga barangay nga nalulupgop ha operasyon han mga yunit han BHB. Ha mga barangay nga iginlista han AFP, haros katunga an nakakonsentra ha prubinsya han Bukidnon, nga may 464 nga barangay.

Tanding ha lebel han barangay, dugang nga waray pulos an sugad nga ginpagawas ha lebel han bungto ngan prubinsya, nga an mga upisyal puros mga burukrata nga kakunsabo han mga lokal nga upisyal militar ngan pulis. Kundi bisan hini nga mga lebel, nahimo la han AFP nga makumbinser an 3.5% han kabug-usan nga ihap han bungto ngan mga syudad ngan 18% la han ngatanan nga prubinsya nga naghimo hin sugad nga resolusyon.

Ha kabug-usan, guti ura-ura ini nga ihap agud himuon nga basaranan han AFP ha mga enggrande nga deklarasyon sugad han "pagpuypoy ha insurhensiya ha mga gamot hini."

Kumpas han AFP. Ginpapagawas nga an mga resolusyon nga kontra-BHB han mga "peace and order council" (POC) nag-eespiho ha sentimyento han katawhan. An tinuod, iginkumpas ini han AFP ngan han Department of Interior and Local Government (DILG). Gin-obligar nira an magkalainlain nga ahensya han gubyrno nga "makigbuligay" ilarum han National Task Force ni Duterte ngan ha iginduduso hini nga pamaagi nga "bug-os nga katawhan" o *whole-of-nation approach*. Agud suportahan an AFP, naggawas an DILG han memo sirkular nga "nagdidiri sumuporta ha mga grupo nga komunista ngan Walhon."

Igin-gawas an mga resolusyon pinaagi han mga "peace and order council" nga maiha na nga nagse-serbe nga sumpay han AFP agud iduso an kontra-insurhensiya nga adyenda ha mga ahensya han lokal nga gubyrno. Kuntaloy natambong la, pero ha tinuod ginpapangunahan han mga upisyal han militar an mga miting han POC ha lebel han bungto, prubinsya o rehiyon. Gintatar-

hug han AFP an mga upisyal han lokal nga gubyrno ngan gin-obligar nga sumunod ha kumpas hini ha kahadlok nga maakusaran nga komunista.

Iginsunod an mga deklarasyon ha igin-andam nga padron han AFP nga tinuyo nga buta ha matalumpiguson ngan matiyupion nga sosyo-ekonomiko nga kamutangan nga aada ha gamot han armado nga pakig-away han katawhan, ngan lugod naglaladawan ha armado nga pakig-away komo "terorismo ngan panamok" ngan "ulang ha kauswagan."

Ha pahayag han 48th IB ngan 84th IB, gin-amin nira nga "ginaghat" nira an mga lokal nga upisyal han Bulacan nga igawas an sugad nga mga deklarasyon. Ha Negros Oriental, ginsugo han hepe nga mga upisyal han 3rd ID an POC han prubinsya nga igawas an resolusyon basar ha borador nga hira mismo an naghatag.

An miting ha La Union han mga prubinsyal nga POC hadton Marso 29 direkta nga ginpangunahan han kumander mismo han 7th ID nga hi Maj. Gen. Lenard Agustin.

Ha Bukidnon, an gin-gawas nga resolusyon ha mga barangay ginayad ha kabug-usan han 1st Special Forces Battalion (SFB) nga nag-operasyon ha prubinsya. An 1st SFB lanong nga pasista nga yunit han AFP nga nagmasaker ha lima nga parag-uma nga Lumad hadton Agosto 18, 2015 ha Pangantucan,

Bukidnon ngan ha upat nga parag-uma hadton Marso 28, 2015 ha Tagoloan, Misamis Oriental.

Saywar ngan kurapsyon. An mga deklarasyon kontra ha BHB nga iginkumpas han AFP kaparte han kampanya hini nga saywar. Usa la ini ha wala-tuo nga gimik ni Duterte ngan han AFP. Ada liwat an pagawas nga "surrender" kun diin yukut-yukot nga mga parag-uma ngan minoriya na an gintirok ha mga rali nga gin-organisa han AFP ngan gin-pagawas ha midya nga mga rebelde nga "nagsumpa han katangkuran" ha AFP. Posible nga ha masunod nga mga bulan, ipapatuman han rehimen Duterte an gintatawag nga "lokal nga ertestorya pankamurayawan" kun diin kakaistoryahon han mga upisyal militar ngan upisyal han gubyrno an kalugaringon nira nga lambong agud makuha an dako nga pondo han gubyrno.

An kampanya nga saywar han AFP waray pulos nga pag-atentar nga magpakita han kusog ngan paluyahon an hunahuna han katawhan nga magpursige ha dalan han armado nga pakig-away. Gintatahuban hini an mga grabe nga problema han kawarayan han tuna, pangagaw han tuna ngan karikuhan, nga asya an aada ha gamot han kakurian han katawhan. Agud ig-insister an presensya han gubyrno, labina ha mga tay-aw nga komunidad, may pakirit-an nga mga "proyekto pan-kauswagan" an rehimen Duterte sugad han pagtukod han mga eskoylahan, paghatag han mga treyning ngan iba pa. Iginpapatuman ini han mga yunit han AFP agud maipabilin an mapan-ngirhat nga presensya hini ha mga komunidad nga kaparte han brutal nga taktika han pagkontrol ha populasyon.

An kurapsyon bataan nga kinaiya han kontra-insurhensya. Ha paglalansar han mga pakirit-an nga kontra-BHB, naghihimo han mga upisyal han AFP, labina ha lebel han dibisyon tipaubos, nga makipahat ha gatus-gatos kamilyon pisos nga "pondo pankauswagan" o para ha "community integration" nga nakaalutaga ha kontra-insurhensiya. Kakunsabo nira an mga lokal nga upisyal ngan ahensya, hasta na an mga lokal nga negosyo, ha mga proyekto nga ginpatungan an presyo nga diri naagi ha pagsubasta.

PEZA ngan TESDA, gin-gagamit han AFP

GINSASAKOB NA GIHAP han Armed Forces of the Philippines (AFP) an mga engklabo ha pagtrabaho o mga *export processing zone* komo kaparte han estratehiya nga *whole-of-nation approach* han National Task Force to End Communist Insurgency (NTF). Hadton Marso 5, ginpirmah han mga upisyal han AFP, Department of National Defense ngan Philippine Economic Zone Authority (PEZA) an usa nga kasarabutan para ha paglalansar han mga panmilitar nga treyning ha mga trabahador ha mga engklabo.

Ha tahub han pagpakusog ha reserba nga pwersa han reaksyunaryo nga estado, gagamiton han militar ini nga kaayusan agud makaglansar hin mga sikolohikal nga operasyon (*psyops*) ha sakob han mga pabrika ngan pakarauton an rebolusyunaryo nga kagiusan ha ranggo han mga trabahador. Gagamiton liwat hini an nasering nga kasarabutan para ha hiluagan nga paniktik ha mga trabahador ngan pagpuypoy ha ira mga demokratiko nga pakigbisog.

Ginkukunsabo liwat han AFP ngan Philippine National Police an National Commission on Indigenous Peoples ngan lokal nga mga upisina han Technical Education and Skills Development Authority (TESDA) ha paglalansar han mga *psyops* ha mga komunidad han parag-uma ngan katutubo ha kabaryuhan ha tahub han paglalansar han bokasyunal nga treyning ngan mga pakabuhian nga proyekto. Hadton Marso, naggradwar an usa nga grupo han mga sundalo ha kurso nga konstruksyon ha TESDA. Ipapadara an nasering nga mga sundalo ha tay-aw nga mga lugar, sugad han Talaingod, agud kuntaloy magtutdo han kabatiran ha pagkakarpiro ha mga Lumad. An mga Lumad ngan parag-uma kasagaran ginsusugo han mga yunit-militar han AFP nga magtukod han ira mga detatsment ha sakob o hirani ha mga baryo.

Samtang, iginlansar han AFP an Kagitingan Run 2019 hadton Abril 7 ha sakob han kampus han University of the Philippines ha Diliman, Quezon City. Iginidiri an presensya han mga sundalo ha sakob han kampus, subay ha Sotto-Enrile Accord, usa nga kasarabutan nga igin-daug han mga estudyante hadton panahon han diktadura nga Marcos.

Pagpuypoy ha mga katungod.

Katuyuanan han kampanya nga "persona non grata" han AFP nga puypuyon an mga kalibrihan han katawhan ngan ulangon an paggamit han ira mga demokratiko nga katungod nga mag-organisa ngan magpayag han araba. Target han mga deklarasyon an mga "Walhon nga organisasyon" ngan gin-gagamit para ha hiluagan nga pagbansag nga komunista agud himuon nga ilegal an ano man nga porma han mga organisasyon han parag-uma. Kun ipapatuman agud pugngan nga makasakob ha mga baryo an mga aktibista, organisador o bisan an mga nanhahatag hin serbisyo o hinabang, gintatalapas han AFP bisan an bataan nga katungod han hin-o man nga magkadto ha

ano man nga parte han nasud.

Gin-gagamit han AFP ini nga mga deklarasyon agud igipirit nga imentinar an armado nga presensya hini ha mga komunidad nga pabug-at ha mga tawo, naghihibang ha kamurayawan han komunidad ngan kinabuhi han mga pamilya, ngan pagtalapas ha mga internasyunal nga protokol nga naghahatag proteksyon ha mga komunidad ha panahon han gerra. Ha kamot han AFP, ini nga mga deklarasyon gin-gagamit agud ig-imponer an absoluto nga kontrol pinaagi han pagtalaan kun hin-o an poyde o diri kaangayan karawton ha mga komunidad nga ira ginsasakop.

Isalikway an kampanya han AFP. Kun susumahon, an pasista,

"Buwa...", *sundan ha paypay 5*

Mga berdugo han Compostela Valley

GINPATAY HAN MGA sundalo han 71st IB hadton Abril 15 hi Cindy Tirado, 28, usa kuno nga lider han Bagong Hukbong Bayan (BHB). Nahitabo an insidente ha Barangay Canocotan, Tagum City, Davao del Norte. Sigon ha nanay han biktima, buhi hi Tirado hin dakpon han mga sundalo. Kahuman han grabe nga tortyur, ginpusil hi Tirado ha kinatawo ngan iba pa nga parte han lawas. Nagbutang an mga sundalo han riple ha patay nga lawas han biktima komo ebidensya kuno.

An makarimadima nga pagpatay kan Tirado dugang ha hilaba nga listahan han mga krimen han 71st IB nga ginpapamunuan ni Lt. Col. Esteyven Ducusin. Naggrabe an mga panalapas hini labina han ig-imponer ni Rodrigo Duterte an balaud militar ha Mindanao. Ha naglabay nga haros usa kadekada, nagin lanong ini nga batalyon ha mga kaso han pagpatay, pagsikmit ngan ilegal nga pag-aresto ha mga sibilyan ha Compostela Valley ngan mga kasapit-lugar. Siyam nga kaso an pagpatay, unom nga kaso an pagsikmit ngan ilegal nga pag-aresto nga direkta nga nadabihan hini nga yunit. Buruhaton gihap han nasering nga yunit an panringgal ha kinabuhi han mga residente labina ha mga bungto kun diin grabe an panlasurbo han mga dagko nga mina.

Kalakip ha landaw nga mga kaso ha Compostela Valley an pagpatay kan Sunshine Jabinez, 7, hadton Septyembre 2011 ha Pantukan. Usa pa nga kaso an panmusil ha tulo nga bata hadton Abril 2013 ha Mabini. Namatay hi Roque Antivo, 8, samtang grabe nga nasamaran an iya bugto nga hi Earl ngan bata

nga hi Jeffrey Hernan, ngaduha 13 anyos. Gintawag nga "batalyon nga parupanmatay hin bata" an 71st IB.

Kalakip liwat ha mga makarimadima nga krimen han 71st IB an pag-aresto ngan pagtortyur kanda Janry Mensis ngan "Jerry," mga tinaggudti nga minero, hadton Nobyembre 2017 ha Mawab. Kahuman pakurian ha sakob hin siyam kaadlaw, gindara hira ha tay-aw nga lugar ngan ginsunog. Hadton Marso, naibalita liwat an panmusil ha tulo nga kabatan-unan nga nanganganop ha Mabini, Compostela Valley.

Tikang han igdeploy ha Compostela Valley hadton 2010, nagserbe nga panseguridad nga pwersa an 71st IB han dagko nga kompaniya ha mina nga naghihibang ha kalibungan ngan panginabuhin han molupyo. Ginpuypoy hini an pag-ato han mga parag-uma ngan tinaggudti nga minero. Lima ha ira mga biktima mga membro han organisasyon han parag-uma ngan tulo ngan tinaggudti nga minero.

Ha dayuday, nagin mga tawuhan na liwat an 71st IB han dagko nga plantasyon, kalakip an Musahamat Farms. Hadin Marso 8,

pwersado nga ginpapirma an 71st IB an 153 nga membro han Musahamat Farm Workers Union agud pagawson nga nagresayn hira. Kalakip ha ginpapirma an mga lider han unyon, nga ginsikmit ngan gintortyur han mga sundalo han 71st IB usa kasemana antes hini. Mga elemento liwat han batalyon an nanmusil ha kampuhan nga gintukod han mga trabahador hadton Abril 2016.

Tikang an 71st IB ha Central Luzon, ilarum han 7th ID. Ha panahon han Oplan Bantay Laya 2, nakapailarum an nasering nga yunit ha kumand han berdugo nga hi Jovito Palparan. AB

"Buwa...", "tikang ha paypay 5

kurap ngan kriminal nga AFP an tinuod nga *persona non grata* ha mga komunidad han parag-uma ngan minoriya. Iginpapabilin nira an ira presensya hini, diri tungod kay may suporta hira han katawhan, kundi tungod kay igintututok nira an pusil ha mga tawo. Gintatago nira an ira mga pasista nga pangil, kundi ha pinakaguti nga panigamnan han pag-ato, paspas nga ginhuhukas an pagpakunukuno ngan ginhahangrab han pasista nga kabangis an hin-o man nga naayat ha ira absoluto nga paghahadi. An guti nga porsyento han mga lokal nga yunit han gubyrno nga napasunod ha pagdinuso han AFP nga ideklara nira nga "persona non grata" an BHB pagpamatuod nga diri ngatanan, bisan ha sakob han burukrasya han reaksyunaryo nga estado, madagmit nga nadadara han AFP. Batiid hira nga an sugad nga mga deklarasyon magseserbe la ha iskema ni Duterte ngan han AFP nga ig-imponer an paghahadi militar ha bug-os nga nasud. Atubangan han pan-ngirhat ngan mga hulga, diri ngatanan nga upisyal han gubyrno andam makigsayaw ha duguan nga AFP. AB

71st IB: Mga Berdugo ng Compostela Valley

Pagdukot	Pandarahas
ESPERIDION CABALTERA RICHARD GENABE RONALD ROSALES RAQUEL QUINTANO IMELDA HAYAHAY	MGA MANGGAGAWA NG MUSAHAMAT JEANYROSE HAYAHAY RENANTE MANTOS NELLYN CALVA HERCULANO SUMILHIG
Tortyur	
JANRY MENSIS "JERRY"	
Pinaslang	
2019 FRANKLIN TIROL ZALDY TIROL CINDY TERADO	2017 BOY CAÑETE BERNARDO RIPDOS
2018 LEONARDO MISION	2013 PEDRO TINGA ROQUE ANTIVO
	2011 SUNSHINE JABINEZ SANTOS MANRIQUE

Bata, patay ha bumuto nga granada han AFP

Usa nga noybe anyos nga bata an namatay kahuman bumuto an granada nga igin-itsa han usa nga hubog nga sundalo han 20th IB ha Barangay San Miguel, Las Navas hadton Abril 17. Napalit hadto an biktima nga hi Armando Jay Raymunde ha tindahan atubangan han balay nga ginhimo nga kampuhan han mga sundalo.

Kahuman han insidente, agap nga nagpagawas han peke nga balita an 20th IB ngan iginmintang an ira krimen ha Bagong Hukbong Bayan (BHB). Ha luyo ini han pagpanhimuwa ha mga nakatestigos nga mga amyaw.

Labot kan Raymunde, lima pa nga sibilyan an ginpatay han mga sundalo. Hadton Abril 25, alas-4 han kulop, ginpanmusil tubtub mamatay han mga sundalo hi Apolinario "Kap Pining" Lebico, kapitan han nasering nga barangay. Sakay han habal-habal hi Lebico hin panmusilon han mga lalaki nga nakamotorsiklo hirani la ha hedkwarters han 20th IB ha Barangay San Jorge ha nasering nga bungto. Grabe nga nasamaran an iya umagad nga hi Dulong Capoquian, an drayber han habal-habal. Nakita pa ni Capoquian nga diniretso an mga kriminal ha kampo han militar.

Tiuli na hadto hi Lebico tikang ha sentro han Las Navas kun diin hiya nangalap han suporta agud matagan han hustisya an kamatay han iya kaurupdan nga bata nga Raymunde. Maiha na nga nagin aktibo hi Lebico ha pag-ato ha militarisasyon ha ira baryo ngan mga kahigrani nga lugar. Pira kabeses na hiya nga gin-akusaran han militar nga tagsuporta han BHB.

Nagkakampo an mga grupo ha "peace and development" han 20th IB ha mga sibilyan nga istruktura ha sakob han mga barangay ha Las Navas. Ginpapamunuan hira ni 1st Lt. Daniel Salvador Sumawang.

Hadin Mayo 6, ginpanmusil tubtub mamatay han mga sundalo han 20th IB hi Melvin Obiado Cabe, residente han Sityo Inoman ha Barangay Tagabiran, kun diin may naek-sister nga detatsment han militar. Grabe liwat nga nasamaran an anak ni Cabe.

Hadin Abril 24, alas-9 han gab-i, ginpatay naman hi Wilmar Calutan, kapitan han Beri, Calbiga. Samtang ginseselebrar an patron han barangay, inabot an mga lalaki nga nakamotorsiklo ngan kinadto ha balay ni Calutan. Nahiabtan hiya ha sakob han banyo ngan didto ginpanmusil. Nakilal-an han mga residente nga mga sundalo han 46th IB an mga kriminal.

Sigon ha mga taghimaryo, kahuman han ambus han BHB hadton Abril 23, ginpatawag han mga sundalo hi Calutan. Ginpalayas liwat han mga sundalo an mga residente ngan mga bisita tikang ha iba nga baryo tungod kay may tawo kuno hira nga "iihawon." Tungod ha kahadlok, napiritan an masobra 370 nga residente nga mag-ebakwet.

Ha Negros Occidental hadton Abril 22, alas-4:30 han kulop, ginpatay han mga tawuhan han estado hi Bernardino "Tatay Toto" Patigas, 72, tagdependa han tawhanon nga katungod ngan presente nga konsehal han Escalante City.

Sakay han iya motorsiklo an biktima tikadto ha sentro han syudad han parahon hiya han duha nga lalaki ngan pagpupsilon.

Usa hi Patigas ha mga nakatalawas ha Escalante Massacre hadton panahon han diktadura nga Marcos. Kalakip hiya ha nagtindog ngan tagapangulo nga tagtukod han North Negros Alliance of Human Rights Advocates. Masobra tulo kadekada hiya nga nagin aktibo ha pag-undong han tawhanon nga katungod.

Hadton Abril 30, ala-1:40 han kulop, ginpusil-patay hi Dennis Espano, 28, residente han Barangay Tinampo, Bulusan, Sorsogon. Namamasada an biktima ha kahilab-an han Barangay Pactolha ha nasering nga bungto han ulangon hiya han

upat nga lalaki nga sakay han duha nga motorsiklo. Hiraniay nga ginpanmusil han mga ahente han estado hi Espano nga dagmit niya nga iginkamatay. Grabe naman nga nasamaran an duha niya nga pasahero nga hira Lilian Monteo ngan Zoren Furio. Aktibo nga membro han Anakpawis hi Espano.

Pan-gigipit. Tulo nga istap han Karapatan-Sorsogon an ginsundan han mga ahente ha paniktik samtang tipauli tikang ha ira upisina hadton Abril 21, dapit alas-10 han gab-i.

Iginreport nira Ryan Hubilla, Elzie Aringgo ngan Rachele Duave nga ginsundan hira han usa nga motorsiklo ngan sarakyan nga pick-up samtang tipauli tikang ha ira upisina.

Ha Barangay San Isidro, San Jose Del Monte, Bulacan, ginsakob han mga lalaki nga nakabonet an balay ni Mario Aki hadton Abril 23 han gab-i. Pira kaadlaw antes hini, ginkumpronta han mga sundalo han 48th IB hi Aki tungod kay membro hiya han organisasyon han parag-uma ha Pinagbuklod. Pira na kasemana nga gintitinahos-tahos han mga sundalo han 48th IB an mga barangay han San Jose Del Monte.

NAMATAY HA *HIGH BLOOD* hadton Abril 19 an priso pulitikal nga hi Franco Romeroso samtang aada ha usa nga hospital ha Batangas City. Nagpapatambal hiya ha sakit nga tuberculosis ngan diabetes.

Usa hi Romeroso ha gin-ngaranan nga Morong 43 -- mga trabahador ha panlawas nga iligal nga gin-aresto hadton 2010 ngan ginpriso hin 10 kabulan. Utro nga gin-aresto hi Romeroso hadton Marso 2015 ha hinimu-himo nga kaso. Hiya an ikaupat nga priso pulitikal nga namatay ilarum han rehimen Duterte.

Mayda 548 nga priso pulitikal yana ha nasud, kun diin diri mame-nos ha 225 an gin-aresto ilarum han presente nga rehimen.

Pintas han kakablasan, gintatahuban

Pira kasemana antes an Pankalibutan nga Adlaw han Pagtrabaho, igin-hambog han rehimen US-Duterte an istatistiks hini ha kakablasan para ha syahan nga semestre han 2018 nga nagpapakita nga 21% la kuno han populasyon ha nasud (o 23.1 milyon nga Pilipino) an kablas. `

Panigamnan kuno ini nga nauswag an panginabuhin han katawhan ngan kamutangan han empleyo ha nasud. An tinuod, ini nga konserbatibo nga pagtantiya resulta han pagmanipular ha istatistiks agud gumawas nga mas guti an ihap han mga kablas. Igindadaitlan ini yana agud ighikaw ha mga trabahador an maiha na nira nga panawagan para ha sadang ngan disente nga trabaho ngan suhol nga makaburuhi.

Tikang katikang nagtatalaan ngan nagamit an reaksyunaryo nga estado han himubo ura-ura nga suklanan ha pagtantiya ha kakablasan. Resulta hini, gatus-gatos kayukot nga katawhan an sayop nga ginkunksidera nga diri nagkukuri.

Ha pinakaaurhi hini nga *report*, ginkilala la nga kablas adton mga indibidwal nga nagtatalinguha mabuhin ha P69.87 kada adlaw, o ha P349.37 (o P10,481 kada bulan) para ha usa nga pamilya nga may lima nga membro. Kulang ini nga kantidad han 65% ha gintatantiya nga P1,004 kada adlaw nga kantidad nga kinahanglan han pamilya agud disente nga mabuhin.

Hini nga himubo ura-ura nga suklanan, P244.57 la an nakaalutaga para ha panginahanglan ha pagkaon han usa nga pamilya kada adlaw o P48.91 para ha usa nga indibidwal. Ha aktwal an mapapalit la hini nga kantidad amo an waray sustansya nga mga pagkaon sugad han bulad ngan *instant noodles*. Ha usa nga pag-aram han Center for Women's Resources basar ha panginahanglan han sustansya nga igin-talaan mismo han gubyerno, naabot ha P596.50 an ginkikinahanglan nga badyet han usa nga pamilya para ha sadang ngan masustansya nga pagkaon.

An himubo ura-ura nga suklanan panigamnan nga waray kumprehen-

sibo nga plano an rehimen nga tapuson an nagtitikagrabe nga kakablasan ha nasud. Gin-gagamit ni Duterte an gindoktor nga mga istatistiks agud tahuban an nagtitikagrabe nga krisis ha ekonomiya.

Ha presente, naabot ha 4.5 milyon an waray trabaho samtang 6.8 milyon naman an ginsering nga "underemployed" o kulang han trabaho. Samtang, naabot naman ha 27.8 milyon an may bulnerable nga trabaho o adton mga kontraktwal ngan ada ha impormal nga sektor han pagtrabaho. Diri naman mamenos ha pito ha kada napulo nga Pilipino an nagtatalinguha mabuhin ha P125 kada adlaw.

Atubangan han dugang pa nga pagdarusdos han panginabuhin han katawhan durot han pag-undong ha mga neoliberal ngan kontra-katawhan nga mga palisiya sugad han balaud nga TRAIN, kontraktwalisasyon ngan pagraysang ha suhol ha himubo ura-ura nga lebel, nag-iinop hin nagmamata hi Duterte nga mauuwat ngan mapapatuo pa nira an katawhan ha "pag-uswag" nga pirit iginbabandera han iya mga upisyal ha ekonomiya.

Protesta han Mayo Uno

Ginpangunahan han Kilusang Mayo Uno (KMU) an hiluagan nga protesta han mga trabahador komo paghinumdom ha Pankalibutan nga Adlaw han Pagtrabaho hadton Mayo 1. Iginlansar an mga katitirok ha magkalain-lain nga parte han nasud. Iginpanawagan nira an umentong ha suhol, pagtapos ha kontraktwalisasyon ngan gin-ayat an mga kandidato yana nga midterm nga eleksyon.

Masobra napulo kayukot nga trabahador an nagmartsa ha Manila agud manawagan nga pahitas-on an nasyunal nga minimum nga suhol

ngadto ha P750. Ginsukot han mga trabahador an rehimen Duterte ha pagpadayon han kontraktwalisasyon ngan dugang nga paggrabe han ira kondisyon.

Gintagan-duon ha protesta an pagpabasura ha pakuri nga balaud nga TRAIN ngan pagsukna ha pag-sirit han presyo han mga paplitan. Komo pagtapos, ginsunog han mga nagprotesta an *effigy* ni Duterte ha Mendiola, Manila.

Dinuso an grupo ha Liwasang Bonifacio agud makig-usa ha Labor Win, usa nga koalision han mga unyon, pederasyon ngan organisasyon han mga trabahador yana nga eleksyon.

Ha Southern Tagalog, ginpangunahan han Pagkaurusa han mga Trabahador ha Southern Tagalog an protesta han pira kayukot nga mga trabahador. Pinakadamo an nagtirok ha Calamba, Laguna nga sentro han mga engklabo ha rehiyon. Nagmartsa liwat an mga trabahador ha Quezon, Rizal, Cavite ngan Batangas.

Ha Bicol, yukot-yukot nga mga trabahador ngan ira mga tagsupporta an nakig-usa ha mga protesta nga ginpangunahan han KMU-Bicol ngan Bayan-Bicol. Iginlansar ini ha mga syudad han Naga, Masbate ngan Sorsogon ngan ha Albay, Camarines Norte ngan Catanduanes. Iginpanawagan nira nga bungkaon an Regional Tripartite Wage and Productivity Board nga gin-gamit agud baraton an mga trabahador ha mga rehiyon.

Ada ha 2,000 nga trabahador ilarum han KMU ngan Nagkaisa an nagmartsa ha Davao City. Ha Koronadal City, may 500 nga trabahador naman an nagtirok. Antes hini, nagprotesta hira ha atubangan han upisina han Department of Labor and Employment XII ha General Santos City hadton Abril 29.

Nagprotesta liwat an mga trabahador ha mga syudad han Iloilo, Bacolod ngan Cebu. AB

Duterte, hulga ha libre nga midya

KAUSA AN MGA mamarahayag ha bug-os nga kalibutan, ginhinumdom han mga grupo han midya ngan Pilipino nga mamarahayag an Internasyunal na Araw ng Kalayaan sa Pamamahayag (World Press Freedom Day) hadton Mayo 3. Sigon ha mga mamamarahayag, tikang han lumingkod hi Rodrigo Duterte ha poder, prayoridad na niya an pakaraut ngan pangintriga ha midya agud itago an kamatuoran ha iya gerra kontra-druga ngan iba pa nga panalapas ha tawhanon nga katungod.

Ha naglabay nga duha katuig, naggrabe an naeksperyensyahan nga pan-gipit han mga mamarahayag nga nagpublikar han mga balita nga nagsusukna ha pasista nga krimen ni Duterte. Ginsalawdan han hinimu-himo nga kaso an mga mamarahayag han Rappler, samtang gin-aatake an mga *website* han mga grupo han alternatibo nga midya agud pahuyon hira. Pinaagi han mga bayaran nga "troll," ginpagawas ni Duterte nga mga terorista an hin-o man nga nagkikwestyon ha iya administrasyon. Trabaho liwat hini nga mga *troll* an pagpasarang han mga buwa ngan peke nga balita.

Hadin naglabay nga bulan, nagpagawas an Philippine Center for Investigative Journalism (PCIJ) han mga *report* nga nagbubuksas ha diri maesplikar nga pagdako han karikuhan han pamilya Duterte. Imbes nga batunon an isyu, gin-aatake ni Duterte an PCIJ ngan ginakusaran nga mga binaydan ini han iya kontra. Gamit an iya kampon nga hi Dante Ang han dyaryo nga Manila Times, iginpasarang hini an makatatawa nga "Oust Duterte Matrix" nga nagtikang pa kuno ha Office of the President. Subay ha nasering nga *matrix*, dabi kuno ha pagpatalsik kan Duterte an Vera Files, National Union of People's Lawyers (NUPL), Rappler ngan PCIJ.

Tungod hini nagresayn an usa ha mga *editor* han Manila Times nga hi Felipe Salvosa II. Ginkontra niya an desisyon han dyaryo nga igawas an *matrix* ha basaranan nga tikang ini ha upisina ni Duterte. Sering niya, usahan-nga-gapil an pagpublikar han *matrix* nga diri ginkuha an pahayag han mga gin-

aakusaran nga personahe.

Baton ni Duterte an "Oust Matrix" ngan iya mga komedyante ha bidyo han usa nga nagngangaran nga "Bikoy" nga nagbuksas ha relasyon han pamilya Duterte ngan han suok hini nga alalay nga hi Christopher Go ha mga sindikato han druga. Ha nasering nga bidyo, igindabi ni Bikoy hi Paolo Duterte, Bong Go ngan Manases Carpio, asawa ni Sara Duterte, ha gin-ngaranan nga Davao Group ngan ha Quadrangle Group, usa nga sindikato han druga nga nakabase naman ha Bicol. Ha dayuday nagpakilala hi Bikoy komo usa nga dati nga surugon han usa nga sindikato han druga ha Bicol nga personal nga nagduduhol han pondo tikang ha pagbaligya han druga kan Paolo Duterte ngan Go.

Para ha Altermidya, hi Duterte an pinakadako nga hulga ha katungod ha libre nga pamamahayag ngan pagpahayag. Waray ruhada ha niya nga gin-gagamit an bug-os nga kaway han estado agud atakihon an mga myembro han midya nga diri basta-basta nga nasunod ha iya kumpas.

Dugang naman han National Union of Journalists of the Philippines (NUJP), an sugad nga larang naglalalatag han kondisyon para ha dugang pa nga pangatake. Sering hini, an pagdabi kan Inday Espina Varona, dati nga tagapangulo han NUJP ngan *editor* han Manila Times nga iginlista nga kaapi kuno han NUPL, usa pa nga pagpamatuod han pagin buwa han nasering nga *matrix*. Panawagan pa han grupo ha mga igkasi mamarahayag nga magkaurusa ngan atuhan an ano man nga atentar nga pagpuypoy ha ira ranggo. AB

Writ of amparo ngan habeas data pabor ha NUPL, igin-gawas han Korte Suprema

NAGPAGAWAS HAN kasuguanan nga *writ of amparo* ngan *habeas data* an Korte Suprema pabor ha petisyon han National Union of People's Lawyers (NUPL) hadton Mayo 3. Nagsalawad han petisyon an NUPL hadton Abril 15 agud ipahunong an *Red-tagging* ngan pan-gipit han rehimen Duterte ngan han militar ha ira mga membro. Subay ha kasuguanan nga *writ of amparo*, gintagan han korte hi Duterte ngan AFP han tubtub Mayo 8 agud ig-esplikar an ira rason ha pan-gigipit ha mga abogado nga nagdedepensa ha tawhanon nga katungod. Subay naman ha kasuguanan nga *habeas data*, obligado hi Duterte ngan an AFP nga igsubmiter ha korte an ngatanan han ira impormasyon hiunong ha nasering nga mga abogado.

An *writ of amparo* usa nga petisyon nga iginlalawad han mga gin-gigipit agud hangyuon an proteksyon han korte kontra ha mga pwersa panseguridad han estado. An *habeas data* naman agud obligaron an estado nga ihatag ha korte o hibangon an impormasyon kontra ha gin-gigipit hini.

Kadungan hini, naggawas liwat han *writ of kalikasan* an korte pabor ha mga parupangisda han Palawan ngan Zambales agud obligaron an rehimen Duterte nga depensahan an Panatag Shoal, Ayungin Shoal ngan Panganiban Reef kontra ha konstruksyon han mga pasilidad ngan iba pa anga agresibo nga aktibidad han China ha lugar.

Samtang, nagsalawad han bulag nga petisyon para ha *writ of amparo* ngan *habeas data* an Karapatan, Rural Missionaries of the Philippines ngan Gabriela hadton Mayo 6. Ginpapahunong nira ha korte an pakaraut ngan malisyoso nga pagsinumpay han ira mga organisasyon ha Partido Komunista han Pilipinas ngan Bagong Hukbong Bayan. AB

Magkaurusa agud depensahan an Pantaron!

"MAGKAURUSA AGUD depensahan an Pantaron Range!" an panawagan han katawhan Lumad ngan tag-undong han kalibungan ha adlaw han paghinumdom ha Earth Day hadton Abril 22. Hugot nira nga ginkundenar an namamangpangan nga pandambong ha karikuhan han Pantaron Range ha Mindanao ngan pagruba han dagko nga langyaw nga korporasyon ngan pagtotroso ha kalibungan.

An Pantaron Range may kahiluagon nga 12,600 kilometro kwadrado. Sakop hini an 1.8 milyon kaektarya nga kagugub-an nga natabok ha mga prubinsya han Davao del Norte, Davao del Sur, Bukidnon, Misamis Oriental, Agusan del Norte ngan Agusan del Sur. Riko ini ha mga mineral ngan rekurso. Mayor liwat ini nga gintitikahan han tubig han mga saslog han Davao, Talomo ngan Liboganon.

Ha pahayag han PASAKA Confederation of Lumad Organizations, tulo nga kompaniya ha pagmina an gintugutan han rehimen nga mag-opereyng ha lugar – an Penson Mining Corporation, Lianju Mining Corporation ngan Philippine Meng Di Mining and Development Corporation. Nakatalaan liwat nira dambungon an mineral ha may 17,000 kaektarya nga kagugub-an han Pantaron.

Dugang pa nira, agud tagan wada an mga kompaniya han mina, pirit nga ginpapalayas an mga Lumad

ha ira mga ansestral nga katunaan gamit an militarisasyon. Ginpapakauraut ngan gintatawag nga terorista an mga eskoylahan nga Lumad agud tagan rason an ginpapatuman nira nga mga panmatay ngan pangabuso.

Usa ha mga nahireport hadi an pagkamatay ni Datu Kaylo Bontolan durot han panmomba ha kabukiran han Kitaotao, Bukidnon.

Barubatasyon nga mga tropa han militar an nagkurusob ha mga bungto nga sakop han Pantaron. Tikang han urhi nga parte han 2018 tubtub ha presente, diri mamenos ha 1,400 nga sundalo an igindeploy ha Cabanglasan ngan San Fernando, Bukidnon. Ginatake ngan iginpailarum han mga elemento han 60th IB an 12 nga komunidad ha bawnderi han Bukidnon, Agusan del Sur ngan Davao del Norte. Usa ha mga komunidad hini, an Sityo Tapayanon, hulosa na nga iginpailarum han AFP ha ira kontrol. AB

Ika-35 nga Adlaw han Cordillera, iginselebrar

HA PAMUMUNO HAN Cordillera People's Alliance (CPA), yukut-yukot an tinambong ha selebrasyon ha ika-35 nga Adlaw han Cordillera tikang Abril 23-29. Ginhinumdom ini pinaagi han mga protesta, porum, konsyerto ngan mga kultural nga pasundayag. Nagkaurusa an mga nasyunal nga minoriya ngan mga tagsuporta ha tema nga "Atuhan an tiraniya! Ipasulong an pulitika han pagbabag-o ngan pagdesisyon ha kalugaringon!"

Ginhinumdom han mga tinambong an kamabayanihan ni Macliing Dulag, lider han tribu nga Kalinga nga umato ha proyekto nga Chico River Dam han diktadura nga Marcos. Ginpatay hi Dulag han mga sundalo hadton Abril 24, 1980.

Masobra 3,000 an nagmartsa ha Benguet hadton Abril 29. Ginpartisiparan ini han mga nasyunal minoriya tikang ha Mindanao, Panay, Central Luzon ngan Southern Tagalog. Tinambong liwat an mga tagsuporta tikang ha iba nga nasud. Nagtirok naman hadton Abril 27 an mga kaapi han CPA ha Mt. Province,

Apayao ngan Ifugao.

Ginpangunahan liwat han CPA an usa nga protesta ha lokasyon han Chico River Pump Irrigation Project ha Pinucoc, Pinukpuk, Kalinga hadton Abril 23. Kinabuwasan, 1,000 an pinartisipar ha usa nga protesta ha Tabuk City agud atuhan an tiraniya. Hadto naman nga Abril 24, nagmartsa an mga progresibo nga organisasyon ha Baguio City ngan ha Bangued, Abra. Samtang, nagelebrar hadton Abril 21 an mga minoriya nga Igorot nga nakabase ha Hongkong. AB

Hulga nga demolisyon ha NBP Compound, gin-atuhan. Nagpiket ha atubangan han Department of Justice hadton Abril 29 an mga residente han New Bilibid Prison Compound ha Muntinlupa. Ginhangyo nira kan Sec. Menardo Guevarra nga pugngan an demolisyon ha ira mga urukyan, nga iginmando ni Director General Nicanor Faeldon ng Bureau of Corrections.

Ginpangunahan han Kalipunan ng mga Mamamayan na Pinagkaisa sa New Bilibid Prison, Inc. an paggios. Maaapektaran han demolisyon an maabot ha 30,000 nga residente. Kadam-an ha ira nangukoy ha lugar hin 30-40 katuig na.

Ha Panay, nagpiket an mga kaapi han Bayan atubangan han Iloilo City Hall hadton Abril 26 agud iduso an lokal nga gubyrno nga aksyunan an kakulangan han tubig ha ira lugar.

Ika-12 katuig han pagkawara ni Jonas Burgos, ginhinumdom. Nagtirok ha atubangan han upisina han Commission on Human Rights ha Commonwealth Avenue, Quezon City an mga kapamilya ni Jonas Burgos ngan mga tagdepensa han tawhanon nga katungod hadton Abril 26. Paghinumdom ini ha ika-12 katuig tikang han sikmiton hi Burgos han mga tawuhan han rehimen US-Arroyo. Ginkundenar nira an nagpapadayon nga kawaray-baratunon ha nasud ngan an terorista nga atake han rehimen Duterte ha katawhan.

Samtang hadton Abril 27, kaudungan han pagbista han kaso nira Vicente Ladlad ngan mag-asa-wa nga Alberto ngan Virginia Villamor ha Quezon City Hall of Justice, nagpiket an ira mga kapamilya ngan mga tagdepensa ha tawhanon nga katungod agud ipanawagan an dagmit nga pagpagawas ha tulo. Nagprotesta liwat an mga kaapi han National Federation of Sugar Workers, Kilusang Magbubukid ng Pilipinas ngan mga tagdepensa han tawhanon nga katungod hadton Abril 30 ha Northern Negros. AB

Isan-isabay ha pagpadamo han armas nukleyar, utro nga nagpaso

SEGURADO NGA UTRO MAGPAPASO an isan-isabay han US ngan Russia ha produksyon ngan paggamit han armas nukleyar kahuman ig-anunsyo ni Donald Trump, presidente han US, an posible nga pag-atras han nasud ha Intermediate-Range Nuclear Force Treaty (INF) hadton Pebrero 2.

Kun igdayon ni Trump an pag-atras, natural nga mawawarayan han epektibidad an US ha naseering nga tratado ha maabot nga Hulyo. Igindidiri ha INF an paggamit han mga nukleyar ngan kumbensyunal nga misayl nga may kapas nga lumupad ha distansya nga 500 tubtub 5,500 kilometro. Syahan ini nga ginpirmahan hadton 1987 han hadto anay pinuno han Soviet Union nga hi Mikhail Gorbachev ngan presidente han US nga hi Ronald Reagan.

Una na nga gin-atras han US an tratado nga nagdidiri ha paggamit han mga misayl nga *ballistic* hadton 2002. Ha yana, usa na la nga tratado, an New Start nga naglilimitar ha paggamit han misayl nga may panhirayuan nga lupad, an ginkikilala han duha nga nasud. Nakatalaan na liwat ini nga repasuhon ngan ibasura ni Trump ha 2021.

Yana pa la, nababarikaso na an US ha produksyon han mga bag-o nga armas nukleyar agud igdugang ha gidaan na hini nga hiluag nga arsenal. Kalakip dinhi an mga armas nukleyar ha mga submarino hini. Nakatalaan maghakin han bilyun-

bilyon nga kita an pinakadako nga kompaniya nga naghihimo han armas sugad han Boeing, Honeywell International, Lockheed Martin ngan Northrop Grumman ha nukleyar nga isan-isabay. Ha presente, katin han Russia (hadto anay Soviet Union) ngan han US an 90% han armas nukleyar han bug-os nga nasud.

Ha kasumpay nga balita, nakatalaan na liwat atrasan han US an Arm Trade Treaty, usa nga tratado nga nagdidiri ha pagbaligya han armas ha mga nasud nga may *embargo* ngan adton nagamit hini para ha henosidyo, mga krimen kontra ha katawhan o terorismo. Ginpirmahan an nasering nga tratado han 101 nga nasud hadton 2013, kalakip an US, Germany, France ngan UK. Ha pag-atras ha tratado, mahihimo na nga waray limitasyon nga magbaligya an US ha mga pasista nga nasud sugad han Saudi Arabia, nga bantugan ha panmomba ngan panmatay hin mga sibilyan ha Yemen, ngan ha Pilipinas, bisan pa dayagay hini nga ginsusukna an "gera kontra druga" han rehimen Duterte. AB

Gaza, utro nga ginbomba han Israel

NAABOT NA HA 19 nga Palestino an namatay ha mga panmomba han Israel ha residen-syal nga parte han Gaza ha sakob han duha kaadlaw hini nga Mayo. Kalakip dinhi an usa nga burod ngan usa nga upat kabulan nga bata. Baton han Israel an panmomba ha pira nga atake nga iginlansar han Hamas ha mga pwersa panseguridad han Israel. Nahitabo ini ha butnga han negosasyon pankamurayawan giutan han duha nga nasud.

Antes hini, naglansar han demonstrasyon an yukut-yukot nga Palestino hirani ha pader ha palibot nga parte han Gaza nga gin-okuparan han Israel. An demonstrasyon paghinumdom ha anibersaryo han mga paggios hadton naglabay nga tuig kun diin 62 an ginpatay han mga sundalo han Israel ha usa la kaadlaw. Panawagan nira nga ibalik an mga teritoryo nga gin-agaw ha ira han Israel hadto pa nga 1948, kun diin nahitabo an hiluagan nga pag-ebakwet han mga Palestino tikang ha ira mga lugar nga gintawag nira nga "Al Nakba" o An Kalamidad. AB

Ikatulo nga kudeta kontra kan Maduro, pakyas la gihapon

UTRO NGA NAPAKYAS an atentar nga kudeta agud patalsikon hi Nicolas Maduro, presidente han Venezuela, han mga pwersa nga maki-oligarkiya ngan maki-US hadton Abril 29.

Ikatulo nga atentar na ini ha naglabay la nga lima kabulan. Usa kaadlaw antes hini, nanawagan hi Juan Guaido, nga igindeklara an kalugaringon komo presidente han nasud, ha armado nga pwersa han Venezuela nga talikdan hi Maduro ngan ilansar an usa nga kudeta nga magpipwesto ha iya komo presidente. Kadungan hini, nanawagan hi Guaido han hiluagan nga de-

monstrasyon ha kapitolyo. Labot ha pira nga sundalo, nagpabilin an suporta han armado nga hukbo han Venezuela kan Maduro.

An mga demonstrasyon naman nga iginpatawag ni Guaido gintugbangan hin dagko nga paggios han mga Venezuelan nga nasuporta ha lehitimo nga gubyrno. Iginbabasul ni Guaido an kapakyasan ha mga "naraysang nga saad" han pira nga

upisyal militar. Kahuman mapakyas, nanawagan pa hi Guaido han dayag nga interbensyon militar tikang ha US. Hini nga higayon, positibo ini nga ginbaton han Department of Defense han nasud.

An serye han mga atentar nga pagpatalsik kaparte han larang han US nga gintawag nga "Operation Liberty." Hadton Mayo 1, ha okasyon han Internasyunal na Adlaw han Pagtrabaho, ginpasalamatan ni Maduro an armado nga hukbo ngan katawhan han Venezuela ha ira panindugan kontra ha panginlabot han US. AB